

MANIFEST ODRŽIVOG I ODGOVORNOG POSLOVANJA

ESG, koji obuhvata skup faktora životne sredine, socijalnih pitanja i upravljanja, postaje sve prihvaćeniji među kompanijama u procesu upravljanja poslovanjem, kao i među investitorima radi donošenja informisanih odluka. Ova sveobuhvatna prihvaćenost ESG faktora ističe ključnu ulogu korporativnog sektora u doprinosu održivom razvoju i olakšavanju prelaska ka ekološki osvešćenijim praksama.

Paralelno s tim, značajni regulatorni naponi, kako na lokalnom, evropskom, tako i globalnom nivou, već menjaju dinamiku tržišta. Niz javnih politika vezanih za održive finansije, cirkularnu ekonomiju, odgovornost u lancu dobavljača i borbu protiv klimatskih promena, bilo da su već usvojene ili se razmatraju, postavljaju visoka i rigorozna očekivanja pred kompanije angažovane na evropskom tržištu. Većina trenutno obavezujućih odredbi potiče iz usvojenih najboljih praksi i dobrovoljnih normi koje su širom sveta primenjivane decenijama. U ovom smislu, kompanije koje već imaju iskustva, imaju i prednost, ali su svesne da trenutne okolnosti zahtevaju neprestane refleksije i prilagođavanja.

Krajnji cilj ovih regulatornih nastojanja pretežno je usmeren na uticaj na tržišta kapitala i kredita, posebno u vezi sa procenom ESG rizika. Sa prilivom kapitala iz razvijenijih tržišta, različite metode ESG evaluacije već su integrisane u finansiranje projekata u Srbiji. Međutim, očekuje se da će u godinama koje dolaze rasti udeo finansiranja direktno povezanog sa ESG performansama.

Regulatori, takođe, podstiču kompanije da poboljšaju svoje korporativno izveštavanje o ESG aspektima u korist investitora i drugih zainteresovanih strana. Dok nova „Direktiva o dužnoj pažnji za održivo poslovanje“ (DCSDD) ima za cilj unapređenje održivog i odgovornog poslovnog ponašanja u celokupnom lancu vrednosti, inkorporirajući ljudska prava i ekološke aspekte u operacije kompanija i korporativno upravljanje, nova „Direktiva o korporativnom izveštavanju o održivosti“ (CSRD) uvodi sveobuhvatne evropske standarde izveštavanja o održivosti (ESRS), koji će stupiti na snagu 2024. godine, s ciljem poboljšanja ukupnog kvaliteta obelodanjenih ESG informacija.

U Srbiji, postojeća praksa dobrovoljnog izveštavanja o ESG informacijama, utemeljena od strane lidera održivosti, dodatno je podržana obavezom nefinansijskog izveštavanja prema Zakonu o računovodstvu. Ova obaveza važi za velike kompanije sa preko 500 zaposlenih, počevši od izveštaja za kalendarsku 2021. godinu.

Međutim, ključno je prepoznati da izrada nefinansijskog/ ESG izveštaja treba da ide dalje od pukog pridržavanja zakonskih zahteva. To mora da evoluira u sveobuhvatan proces koji ne samo ispunjava regulatorne zahteve, već služi kao sredstvo za identifikaciju rizika i prilika, usmeravanje strategija održivosti i jačanje veza sa zainteresovanim stranama. Kako bi se izbegli propusti u prepoznavanju ključnih uticaja i sprečile optužbe za „greenwashing“, kao i kako bi se osiguralo sveobuhvatno razumevanje ključnih ESG faktora i njihovog značaja za zainteresovane strane - uključujući proaktivno prepoznavanje njihovog potencijala kao rizika ili prilika - ključ leži u vešto osmišljenoj analizi materijalnosti i smislenim strategijama angažovanja sa zainteresovanim stranama.

Razvoj pravnih obaveza i dinamičke promene poslovnih modela ističu ključnu potrebu za stručnjacima osposobljenim da se kreću u složenom pejzažu održivosti. Ovaj zahtev uključuje kombinaciju tehničkog stručnog znanja i veština upravljanja promenama, uz prepoznavanje ključne uloge ESG upravljanja. Međutim, kako se trka za ispunjenje ambicioznih ciljeva u vezi sa emisijama i zagađenjem ubrzava, postoji zabrinutost da socijalna dimenzija održivosti, predstavljena slovom „S“ u ESG, može nenamerno biti zanemarena. Da bi se postiglo zaista održivo društvo, neophodno je istovremeno se baviti socijalnim izazovima zajedno sa ekološkim i klimatskim pitanjima. Ovaj holistički pristup je ključan za stvaranje uravnotežene i dugotrajne transformacije društva.

Iako je uobičajeno povezivati ESG sa rizicima, važno je napomenuti da postoje i mnogobrojne prilike. Mapa koju je pripremio „Program Ujedinjenih nacija za razvoj“ (UNDP) u saradnji sa Vladom Republike Srbije identifikuje neke oblasti i modele investicija u Srbiji koji doprinose ostvarivanju Ciljeva održivog razvoja (SDG-ova) i usklađeni su sa nacionalnim razvojnim potrebama i prioritetima Vlade Srbije.

Međutim, rangirana na 36. mestu na Globalnom indeksu SDG 2023, Srbija se suočava sa određenim ekološkim i društvenim izazovima i potrebno je da javne politike budu usmerene ka održivoj ekonomiji u skladu sa UN Agendom 2030 i Evropskim zelenim sporazumom. Kako bi napredovala i unapredila društvo, individualni naponi kompanija i civilnog društva trebaju biti naglašeni u jasnoj viziji i (održivom) razvojnom planu. U ovom smislu, široka diskusija među nevladinim akterima u Srbiji,

uključujući civilno društvo, korporativni sektor, akademsku i istraživačku zajednicu, medije i građane, odvija se u okviru platforme „Održivi razvoj za sve“.

Kao vodeća sila ekonomskog razvoja, poslovni sektor nalazi se u jedinstvenoj poziciji na kojoj može da pomogne u kreiranju pravednijeg, inkluzivnijeg i održivijeg društva. Dok

ova spoznaja dobija na važnosti kako među preduzećima, tako i među društvenim partnerima, primećuje se značajan porast korporativnog uključivanja, uz istovremeni razvoj uticajnih međusektorskih inicijativa. Ove inicijative su usmerene ka rešavanju hitnih društvenih problema, negovanju inkluzivnosti i promociji ekološke odgovornosti - sve to uz pridržavanje najstrožih etičkih principa.

OBAVEZUJEMO SE NA:

Verujući da biznis sektor može da ima vodeću ulogu u pokretanju ekonomskog rasta, istovremeno podstičući socijalnu inkluziju i koheziju i neugrožavajući životnu sredinu, ostajemo posvećeni:

- podržavanju usvajanja adekvatnog zakonskog okvira, koji će poboljšati i podstaći održive i odgovorne poslovne prakse;
- uspostavljanju i podsticanju multistekholder i međusektorskog dijaloga koji se bave najvažnijim ekonomskim, socijalnim i temama u vezi sa životnom sredinom;
- predstavljanju primera za dobre prakse korporativnog upravljanja i transparentnosti u svim aspektima poslovanja kroz promociju i primenu transparentnog izveštavanja o društvenim i uticajima na životnu sredinu, u skladu sa komparativnim iskustvom Evropske unije.